

NORGES HØYESTERETT

Den 28. juni 2013 avsa Høyesterett dom i

HR-2013-01394-A, (sak nr. 2012/2114), straffesak, anke over dom,

Norconsult AS

(advokat Cato Schiøtz)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(førstestatsadvokat Arnt Angell)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Matheson**: Saken gjelder spørsmål om illeggelse av foretaksstraff for korrupsjonshandling begått av en ansatt i et konsulentselskap.
- (2) Norconsult er Norges største tverrfaglige rådgivningsselskap innenfor samfunnsplanlegging og prosjektering. Selskapet driver først og fremst i Norge, men har også en rekke internasjonale oppdrag.
- (3) Frem til 2008 hadde Norconsult et eget datterselskap i Tanzania, Norconsult Tanzania Limited, med hovedkontor i Dar es Salaam.
- (4) Bakgrunnen for saken er at Dar es Salaam Water and Sewerage Authority – heretter DAWASA – i 2003 satte i gang et prosjekt for utbygging av vann- og avløpsnett i byen. Norconsult inngikk i den forbindelse et samarbeid med to andre selskaper i Tanzania; det nederlandskregistrerte selskapet Elmcrest Group – heretter Elmcrest – og MMK Project Services Limited – heretter MMK. A var eier av Elmcrest, og B var hovedeier i MMK. Partene avtalte å gi et tilbud til DAWASA, og tilbudsdokumentene ble utarbeidet av A og B. Prosjektet skulle for det alt vesentlige finansieres av Verdensbanken.
- (5) Samarbeidet mellom de tre selskapene ble organisert i et joint venture – heretter mest omtalt som "fellesforetaket". Fellesforetaket fikk oppdraget, og avtalen med DAWASA

ble undertegnet 31. juli 2003. Kontrakten gikk ut på byggeledelse for en avgrenset del av vann- og avløpsprosjektet i Dar es Salaam.

- (6) Joint venture-avtalen ble ikke undertegnet før 31. oktober 2003. Den var basert på en standard joint venture kontrakt utarbeidet av International Federation of Consulting Engineers. Det ble opprettet et styre for fellesforetaket. Norconsults representant var C. De øvrige styremedlemmene var A fra Elmcrest og B fra MMK.
- (7) Det ble også opprettet et prosjektkontor til gjennomføring av oppdraget. Kontoret førte prosjektrengskapet og fakturerte DAWASA. Fra 2006 overtok D fra Norconsult som leder av kontoret.
- (8) Videre opprettet partene en dollarkonto i Den norske Bank som fellesforetakets prosjektkonto. Norconsults regnskapsavdeling administrerte kontoen; det vil si at selskapet hadde en kassererfunksjon og førte kontorengskapet. Det var E i Norconsult som utførte disse oppgavene. Han førte også tilsyn med prosjektkontorets regnskapsføring.
- (9) ØKOKRIM tok den 16. november 2009 ut tiltale mot C, D og E for korrupsjon etter straffeloven § 276 a første ledd bokstav b, jf. § 276 b. Samme dato ble det på grunnlag av de forhold disse medarbeiderne var tiltalt for, også utferdiget forelegg mot Norconsult på 4 millioner kroner under henvisning til straffeloven § 48 a.
- (10) Norconsult vedtok ikke forelegget, og saken ble oversendt tingretten for pådømmelse etter straffeprosessloven § 268 sammen med tiltalene mot de tre medarbeiderne.
- (11) Bakgrunnen for påtalevedtaket var at Verdensbanken i august 2006 hadde innledet undersøkelsessak mot fellesforetaket og avdekket at det ved inngåelsen av kontrakten med DAWASA var forutsatt at 5 prosent av kontraktssummen skulle betales til ansatte hos oppdragsgiveren. C ble i egenskap av Norconsults styrerepresentant i fellesforetaket tiltalt for å ha vært med på å besørge utbetaling av bestikkelsene. E ble som ansvarlig for internrevisjonen av prosjektrengskapet, tiltalt for å ha besørget pengeoverføringer som ble tatt ut kontant og videreformidlet til ansatte i DAWASA. D ble som prosjektleder, tiltalt for å ha godkjent utbetalinger av beløp som skulle formidles til ansatte i DAWASA.
- (12) Oslo tingrett avsa 15. juli 2011 dom med slik domsslutning:

- "1. C født 16.05.1951 dømmes for overtredelse av straffeloven § 276 a første ledd bokstav b jf. § 276 b til en straff av fengsel i 6 – seks – måneder. Fullbyrdelse av 60 – seksti – dager av straffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på to år.**
- 2. E, født 31.10.1948, dømmes for overtredelse av straffeloven § 276 a første ledd bokstav b jf. § 276 b til en straff av fengsel i 60 – seksti – dager. Fullbyrdelsen av straffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på to år.**
- 3. D født 12.08.1947 dømmes for overtredelse av straffeloven § 276 a første ledd bokstav b jf. § 276 b til en straff av fengsel i 90 – nitti – dager. Fullbyrdelsen av straffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på to år.**
- 4. Norconsult AS frifinnes."**

- (13) Tingretten kom til at vilkårene for å anvende foretaksstraff etter straffeloven § 48 a var til stede, men frifant likevel selskapet etter straffeloven § 48 b idet den etter en totalvurdering kom til at foretaksstraff ikke burde idømmes.
- (14) ØKOKRIM og D anket til lagmannsretten. Norconsult motanket over bevisbedømmelsen og lovanvendelsen under skyldspørsmålet, jf. straffeloven § 48 a. Borgarting lagmannsrett som var satt med lagrette, avsa 15. oktober 2012 dom med slik domsslutning:
- "1. D, født 12. august 1947, frifinnes.**
- 2. Norconsult AS dømmes for overtredelse av straffeloven § 276a første ledd bokstav b, jf. § 276b, jf. straffeloven § 48 a og 48 b, til en bot på 4 000 000 – firemillioner – kroner."**
- (15) Lagmannsretten bemerket at den ikke fant det nødvendig å ta stilling til i hvilken grad også E – som var dømt i tingretten, men ikke hadde anket – var skyldig i medvirkning til grov korrupsjon "da Es forhold under enhver omstendighet vil ha liten betydning i den totalvurdering som skal foretas ved vurderingen av om foretaksstraff skal ilegges".
- (16) Norconsult har anket til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen og saksbehandlingen under straffeloven § 48 a og bevisvurderingen og lovanvendelsen under straffespørsmålet etter § 48 b, herunder utmålingen av straffen.
- (17) Høyesteretts ankeutvalg tillot ved beslutning 6. februar 2013 anken fremmet for så vidt gjelder avgjørelsen av om straff skal ilegges foretaket og utmålingen av straffen etter straffeloven § 48 b. Det ble bestemt at bevisvurderingen med hensyn til omfanget av korrupsjonen ikke skal prøves. For øvrig ble anken ikke tillatt fremmet.
- (18) *Jeg er kommet til at anken fører frem.*
- (19) Etter § 48 a kan et foretak straffes når et straffebed er overtrådt av noen som har handlet på vegne av foretaket. Lagretten har svart ja på spørsmålet om "C og/eller E og/eller D på vegne av Norconsult AS medvirket til å gi eller tilby noen utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag". Det er med dette rettskraftig avgjort at vilkårene for anvendelse av foretaksstraff foreligger.
- (20) Straffeloven § 48 a sier imidlertid bare at foretaket "kan" straffes når lovens vilkår er oppfylt. Bestemmelsen er med andre ord fakultativ; det vil si at det er opp til retten å avgjøre om foretaksstraff i det konkrete tilfellet skal ilegges. I dette spørsmålet kom tingretten og lagmannsretten til forskjellig resultat.
- (21) Det hører under straffespørsmålet både å ta stilling til om foretaksstraff skal ilegges, og hvor stor bot som i tilfellet skal utmåles. Høyesterett har her full kompetanse med hensyn til faktum, jf. Rt. 2002 side 1312 på side 1319.
- (22) Ettersom D er frifunnet og lagmannsretten fant Es forhold av liten betydning ved vurderingen av om foretaksstraff skal ilegges, må vurderingen av dette spørsmålet i hovedsak knyttes til Cs forhold i kombinasjon med selskapets eget forhold. Dette har også vært lagmannsrettens tilnærming. Jeg ser derfor først på hvilke handlinger C er domfelt for. Om dette heter det i lagmannsrettens dom:

"Første styremøte ble avholdt 20. oktober 2003, det vil si kort tid før JV-avtalen ble undertegnet. På dette møtet forklarte C at A trakk han til side og fortalte at de hadde inngått en avtale for å få kontrakten med DAWASA. Commercial expenses (CE) ble diskutert mellom A, B og C på dette møtet og i tiden frem til inngåelsen av JV-avtalen den 31. oktober 2003. CE ble på møtet presentert som en type udokumenterte og ikke refunderbare utgifter JV'et forventet å få i årene som kom.

Det ble til sammen avholdt tre JV-møter. C skrev referatene, hvor også CE ble omhandlet. Hvordan CE skulle håndteres, ble imidlertid strøket fra referatene."

(23) Det har vært lagt til grunn at C ikke var involvert i inngåelsen av korrupsjonsavtalen, men at han først ble gjort kjent med den etter at avtalen med DAWASA var kommet i stand. Lagmannsretten har samtidig funnet det bevist at C allerede i det første møtet i fellesforetaket i oktober 2003 ble klar over at "commercial expenses" – i dokumentene også omtalt som "CE" – omhandlet bestikkelser av offentlig ansatte i DAWASA. På bakgrunn av tingrettens dom kom lagmannsretten til at C hadde medvirket til i alt åtte pengeoverføringer i tidsrommet desember 2003 – juli 2006, og at det til sammen var utbetalt et beløp i underkant av 100 000 amerikanske dollar. Etter datidens pengeverdi svarer dette til noe mindre enn 700 000 norske kroner.

(24) Lagmannsretten har karakterisert Cs handlinger slik:

"Det dreier seg således om flere medvirkningshandlinger over et lengre tidsrom, og lagmannsretten finner det bevist ut over enhver rimelig tvil at samtlige av disse handlingene innebærer straffbar fysisk og/eller psykisk medvirkning. Det foreligger delaktighet fra Cs side. Han hadde en funksjon i forbindelse med bestikkelsene."

(25) I tingrettens dom er Cs delaktighet nærmere beskrevet slik:

"Han medvirket for det første gjennom de beslutninger som ble tatt i JV-styret om utbetaling av CE, ved godkjenning av budsjetter og fordeling av månedlige inntekter. Han var ett av tre styremedlemmer og tok ikke dissens. Etter JV-avtalens vedlegg 4 punkt 3 var det bestemt at 'Utbetalingen av disse midlene skal avtales av partnerne.' På denne måten har han også styrket JV-partnernes forsett.

Dernest har han vært direkte involvert i overføringene til H gjennom å fremme betalingsanmodninger til regnskapsavdelingen i NO (E og F) og i sin kontakt med Project Manager (D) som hadde bankfullmakten.

Gjennom å medvirke til likviditetstilførselen til H, har C objektivt sett medvirket til utbetalingen til de ansatte i DAWASA."

(26) Jeg går så over til sakens hovedspørsmål, nemlig om Norconsult skal ilegges foretaksstraff.

(27) Spørsmålet om foretaksstraff skal ilegges beror på en bred, skjønnsmessig helhetsvurdering. Dette utgangspunktet fremgår av lovens forarbeider og er uttalt i rettspraksis en rekke ganger, jf. blant annet Rt. 1998 side 652, der det på side 654 heter at

"... behovet for foretaksstraff varierer for de ulike typer lovbrudd, og også fra lovbrudd til lovbrudd innenfor den enkelte kategori slik at det ikke kan oppstilles noen generell presumsjon om at foretaket bør straffes når vilkårene i § 48 a er oppfylt. Dette var et vesentlig moment da departementet foreslo å innføre en generell hjemmel for foretaksstraff, jf Ot.prp. nr. 27 (1990–91) side 11-12 og 22 annen spalte. Jeg nevner også at Justiskomiteen i Innst. O. nr. 55 (1990–91) side 3 første spalte uttaler at

**'foretaksstraff ikke bør anvendes i andre tilfeller enn hvor dette anses hensiktsmessig'.
Domstolene må derfor vurdere fra sak til sak de hensyn som taler for og mot
foretaksstraff.'**

(28) Jeg viser også til Rt. 2007 side 1684 – Teknotherm – avsnitt 40-41, Rt. 2008 side 996 – KPMG – avsnitt 24 og senest Rt. 2012 side 770 – Norcem – avsnitt 14–16, der disse utgangspunktene er gjentatt.

(29) Retningslinjer for skjønnet er gitt i straffeloven § 48 b, som lyder:

"Ved avgjørelsen av om straff skal ilegges et foretak etter § 48 a, og ved utmålingen av straffen overfor foretaket skal det særlig tas hensyn til

- a) **straffens preventive virkning,**
- b) **overtredelsens grovhet,**
- c) **om foretaket ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne ha forebygget overtredelsen,**
- d) **om overtredelsen er begått for å fremme foretakets interesser,**
- e) **om foretaket har hatt eller kunne ha oppnådd noen fordel ved overtredelsen,**
- f) **foretakets økonomiske evne,**
- g) **om andre reaksjoner som følge av overtredelsen blir ilagt foretaket eller noen som har handlet på vegne av det, blant annet om noen enkeltperson blir ilagt straff."**

(30) Opplistingen er ikke uttømmende, jf. passusen "skal det særlig tas hensyn til".

(31) Før jeg går nærmere inn på de enkelte momentene, nevner jeg at forsvarer for Høyesterett har gjort gjeldende at det ved vurderingen av om foretaksstraff bør ilegges, må vektlegges at korrupsjon faller utenfor kjerneområdet for slik straff. Det er anført at kjerneområdet først og fremst er overtredelser av forurensningslovgivningen og arbeidsmiljølovgivningen.

(32) Jeg er ikke enig i at korrupsjon faller utenfor kjerneområdet for foretaksstraff.

(33) Det avgjørende ved bestemmelsen av hva som er foretaksstraffens kjerneområde, må være hvorvidt slik straff kan være særlig egnet i kriminalitetsbekjempelsen på det aktuelle området. Jeg finner det i så måte lite tvilsomt at dette vil være tilfellet for korrupsjonsforbrytelser.

(34) Jeg viser her til at korrupsjon er en forbrytelse av sterkt samfunnsskadelig karakter som også gir grunnlag for annen kriminalitet, jf. Rt. 2001 side 227 på side 230. Når det spesielt gjelder korrupsjon i offentlig virksomhet, nevner jeg Rt. 2010 side 1624 avsnitt 22, hvor det under henvisning til lovforarbeidene er trukket frem at "[e]t vesentlig hensyn ved kriminalisering av korrupsjon er hensynet til allmennhetens tillit til den offentlige virksomhet i alle dets former". En slik tillit er en forutsetning for et stabilt demokrati. Videre heter det at forbud mot så vel aktiv som passiv korrupsjon i offentlig sektor kan begrunnes i hensynet til å opprettholde en velfungerende offentlig administrasjon. De norske korrupsjonsbestemmelsene retter seg mot korrupsjon av offentlige tjenestemenn både i Norge og i utlandet.

(35) Hovedbegrunnelsen for foretaksstraff er å styrke straffebudenes preventive effekt ved at "ansvarspulverisering" unngås og foretakene får et incitament til å hindre at lovbrudd blir begått, jf. Rt. 2004 side 1457 avsnitt 23. Jeg viser også til Matningsdal og Bratholm,

Straffeloven med kommentarer, 2. utgave, side 392–393 hvor den allmennpreventive virkningen av foretaksstraff er beskrevet i større detalj.

- (36) Allmennpreventive hensyn gjør seg ualminnelig sterkt gjeldende i forbindelse med straffereaksjoner for denne kriminalitetsformen, jf. Rt. 2010 side 1624 avsnitt 22. Jeg finner det derfor lite tvilsomt at korrupsjonsforbrytelser tilhører foretaksstraffens kjerneområde. Dette endrer likevel ikke det generelle utgangspunktet om at det må foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfelle av hvorvidt reaksjonen skal benyttes.
- (37) Jeg går så over til den konkrete vurderingen. Det er særlig bokstavene a, c og g i straffeloven § 48 b som er sentrale, men jeg skal også kommentere betydningen av de øvrige momentene.
- (38) Det første spørsmålet er om hensynet til *straffens preventive virkning* tilsier at foretaksstraff idømmes, jf. straffeloven § 48 b bokstav a. Det er i saken her først og fremst et spørsmål om hensynet til *allmennprevensjonen* begrunner slik straff.
- (39) Lagmannsretten har bemerket at straffens allmennpreventive virkning gjør seg sterkt gjeldende ved spørsmålet om Norconsult skal ilegges foretaksstraff. Det er vist til at korrupsjon i utviklingsland er meget alvorlig og samfunnsskadelig. Selv om ingen i selskapet hadde noe å gjøre med inngåelsen av korrupsjonsavtalen og C først fikk kjennskap til den på et senere tidspunkt, pekes det på at han da medvirket på forskjellige måter ved åtte anledninger til de utbetalinger som ble foretatt til ansatte i DAWASA i flere år. "Man står her overfor et velorganisert bestikkelsessystem av offentlige ansatte i Tanzania – noe som tilsier at allmennpreventive hensyn står sterkt." Dette er jeg enig i.
- (40) Jeg finner det lite tvilsomt at anvendelse av foretaksstraff ved korrupsjon som i foreliggende sak, vil kunne bidra til økt bevissthet blant selskaper som driver internasjonalt, om at de har et selvstendig ansvar for å sikre at regelverket etterleves i egen organisasjon. Dette gjelder særlig overfor selskaper som driver i korrupsjonsutsatte områder.
- (41) ØKOKRIM har ikke anført at individualpreventive hensyn taler for foretaksstraff, hvilket jeg slutter meg til.
- (42) Norconsult har gjort gjeldende at behovet for å straffe foretaket svikter ettersom C befant seg på laveste trinn i organisasjonen, og at ingen på ledelsesnivå er å klandre for korrupsjonshandlingen.
- (43) Slik denne saken ligger an er jeg ikke enig i Norconsults vektlegging av at C har operert på laveste nivå i organisasjonen. Selv om han ikke hadde noen under seg, men tre ledelsestrinn over seg, var oppdraget hans i prosjektet å følge opp samarbeidet etter en anmodning fra divisjonsdirektøren. Han hadde før kontraktsinngåelsen ved sin underskrift erklært overfor DAWASA at man ikke var blitt avkrevd eller hadde tilbudt organets ansatte noen uberettiget fordel i anledning oppdraget. Han var også den som på vegne av Norconsult hadde undertegnet kontrakten; en kontrakt som for øvrig definerte "corrupt practice" som hevningsgrunn. Disse dokumentene inngikk i grunnlaget for at Verdensbanken godkjente prosjektet. Videre var han selskapets representant i fellesforetakets styre der de straffbare handlingene ble begått.

- (44) C var med tanke på etableringen og gjennomføringen av prosjektet derfor en betrodd medarbeider som representerte selskapet utad. I en slik situasjon må man etter mitt syn vektlegge det reelle ansvaret og ikke den formelle posisjonen. Jeg føyer til at Norconsult etter det opplyste er eid av de ansatte og har en flat struktur.
- (45) Uansett er det flere eksempler i rettspraksis på at det er ilagt foretaksstraff til tross for at handlingen er begått av en underordnet.
- (46) I Rt. 2007 side 1684 – Teknotherm – ble foretaksstraff anvendt der en tankbilsjåfør hadde tømt ammoniakkoppløsning i en overvannskum med betydelig fiskedød som resultat. Selv om Høyesterett i avgjørelsen pekte på lovgivers forutsetning om bruk av foretaksstraff ved brudd på forurensningsloven, er dommen konkret begrunnet i sviktende retningslinjer som et ledelsesansvar for selskapet.
- (47) Rt. 2012 side 770 – Norcem – gjaldt skade voldt ved interne regelbrudd begått av underordnet driftspersonell. Bedriftens HMS-system ble ikke bedømt som mangelfullt. Foretaket ble likevel holdt strafferettslig ansvarlig ettersom skaden ble ansett for å ha sin årsak i "systemsvekt" som virksomheten måtte hefte for.
- (48) Videre viser jeg til Rt. 2008 side 996 – KPMG – avsnitt 37. Riktignok var det en leder som hadde sviktet i den saken, men idømmelse av foretaksstraff ble vel så mye begrunnet i det incitamentet som slik straff gir til å forebygge lovovertridelser gjennom skjerpet årvåkenhet og intern oppfølging, jf. dommens avsnitt 36.
- (49) Avgjørelsene er etter min oppfatning eksempler på at foretaksstraffen også rammer der handlingen som sådan er begått på et underordnet nivå, men der foretakets ledelse kan bebreides for ikke å ha truffet tiltak som kunne ha forebygget hendelsen.
- (50) Vi er da direkte over i straffeloven § 48 b bokstav c *om foretaket ved retningslinjer, instruksjoner, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne ha forebygget overtredelsen.*
- (51) Spørsmålet er etter dette om Norconsult kan bebreides for det som har hendt.
- (52) Norconsult har anført at ved korrupsjon befinner man seg på et område der grensen mellom det lovlige og ulovlige for alle praktiske formål er kjent for enhver. Retningslinjer, instruksjoner og opplæring bidrar da lite til forebygging.
- (53) Jeg kan ikke se at selskapet her har anlagt et riktig perspektiv. Selv om grensen mellom rett og galt er klar i forbindelse med korrupsjon og som sådan ikke trenger noen nærmere utdyping i instruksjoner og manualer, er dette et felt som krever tiltak og oppmerksomhet. Vitneforklaringen fra I, som tidligere arbeidet i Rådgivende Ingeniørers Forening med blant annet etikk som ansvarsområde, har i så måte klarlagt at det var stor uenighet innad i bransjen med opprivende diskusjon med hensyn til hvor toleransegrensen skulle legges. I forklaringen heter det i så måte at "Noen mente at gamle dager var best, og arbeidet i Afrika var ikke mulig å gjøre noe med uten å tøyne reglene. 'RIF kunne ikke være mer katolsk enn paven'." Bevisføringen viser tydelig at det ikke manglet kunnskap om forbudet, men at det heller manglet vilje til å ta forbudet alvorlig. I en slik situasjon er det særlig viktig at ledelsen gir tydelig uttrykk for at ingen form for korrupsjon er akseptabel.

- (54) Norconsult har i forlengelsen av dette momentet gjort gjeldende at ved vurderingen av om foretaksstraff skal idømmes, må man ta utgangspunkt i bevissthetsnivået i 2003. På den tid var lite gjort innenfor bransjen, i næringslivet generelt og heller ikke innenfor offentlig virksomhet med tanke på etablering av rutiner og standarder til forebygging av korrupsjon.
- (55) Jeg er ikke enig i at en eventuelt dårlig standard i bransjen eller i samfunnet generelt er relevant ved vurderingen.
- (56) Det er ved bedømmelsen naturlig å ta utgangspunkt i at korrupsjon hadde vært straffbart også før lovendringen som ble satt i kraft 4. juli 2003. I den nye lovgivningen ble ulike former for korrupsjon samlet i et eget straffebud. Strafferammen for grov korrupsjon ble hevet fra seks til ti år. Med virkning fra 1. januar 1999 var også bestikkelser av utenlandske offentlige tjenestemenn gjort straffbar gjennom endring av straffeloven § 128.
- (57) Som det fremgår av Ot.prp. nr. 78 (2002–2003) var endringen av korrupsjonsbestemmelsen resultatet av et omfattende internasjonalt arbeid om forsterket innsats mot denne type kriminalitet. Fra proposisjonens innledende avsnitt punkt 2.1 siterer jeg:

"Korrupsjon fører med seg store problemer, og utgjør en trussel mot rettsstaten, demokratiet, menneskerettighetene og sosial rettferdighet. Korrupsjon kan også hindre økonomisk utvikling og virke konkurransevridende. Flere mellomstatlige organisasjoner har derfor i de senere år iverksatt tiltak med sikte på å bekjempe korrupsjon. Blant disse er OECD, Europarådet, FN, Verdensbanken, Det internasjonale valutafond, Verdens handelsorganisasjon og Organisasjonen av amerikanske stater, ved siden av EU.

Norske myndigheter prioriterer høyt å delta aktivt i det internasjonale samarbeidet mot korrupsjon. Det er etablert et eget prosjekt i Justisdepartementet for bekjempelse av korrupsjon og hvitvasking mv. Arbeidet i prosjektet er i stor grad internasjonalt rettet. Men prosjektet beskjeftiger seg også med nasjonale tiltak mot korrupsjon. En rekke nasjonale og internasjonale tiltak er dessuten satt i verk utenfor rammen av prosjektet.

Strafferettslige tiltak mot korrupsjon har stått særlig sentralt i arbeidet som er utført og fremdeles utføres av OECD, Europarådet og FN. ... "

- (58) Det er ved vurderingen av om det som er påberopt om betydningen av det alminnelige bevissthetsnivå, også naturlig å sette de omfattende anstrengelsene på dette feltet opp mot foretaket Norconsults karakter:
- (59) Ved utgangen av 2003 hadde Norconsult 800 ansatte og en omsetning på 737 millioner kroner. Selskapet har i de senere år vokst kraftig. I 2012 var omsetningen økt til 3,2 milliarder kroner og antall ansatte var steget til 2 550. Det har en stor internasjonal virksomhet med lokale etableringer i Afrika, Asia og Sør-Amerika. I løpet av de siste 50 år har selskapet hatt oppdrag i 150 land. Etter det opplyste var 30–40 ingeniører og administrativt personell ansatt i datterselskapet i Tanzania i 2003. Som tidligere nevnt, er dette selskapet nå avviklet.
- (60) Gjennomgangen viser at vi står overfor et betydelig selskap som opererer på mange markeder. Den viser også at det utover på 1990-tallet var stor internasjonal oppmerksomhet rettet mot bekjempelse av korrupsjon. Videre er det klarlagt at

Norconsult er en internasjonal aktør og vedvarende har hatt aktiviteter i særlig korrupsjonsutsatte land.

(61) Jeg finner det klart at det må være lovgivningen slik den lyder til enhver tid – og ikke et eventuelt lavt bevissthetsnivå hos markedsaktørene generelt eller innenfor en bransje spesielt – som setter standard for hva som skal kunne forventes av tiltak for å tilpasse virksomheten til lovgivningens krav. Dette gjelder særlig for en aktør som er i vekst, og som er eksponert for denne type utfordringer. Jeg har derfor vanskelig for å se hvordan generelt svak etterlevelsessevne i markedet eller lavt bevissthetsnivå hos markedsaktørene kan være relevant ut fra et håndhevingsperspektiv.

(62) Spørsmålet er om foretaket kunne gjort noe mer for å forebygge overtredelsen. Norconsult gir selv uttrykk for at selskapet på den tid hadde de rutiner og standarder som kunne forventes. Jeg skal i det følgende gjennomgå hva selskapet særlig har vist til på dette punktet.

(63) Selskapets personalhåndbok fra 2000 § 6 inneholder en bestemmelse om "Ansvar og plikter" som lyder:

"Arbeidstakere plikter straks å melde fra til personalansvarlig om uregelmessigheter eller feil på bedriftens eiendeler. En arbeidstaker må ikke på noen måte direkte eller indirekte betinge seg personlig eller motta økonomiske fordeler i noen form av bedriftens forretningsforbindelser."

(64) Bestemmelsen har samme utforming i bedriftens personalhåndbok for 2005.

(65) Firmahåndboken til Norconsult om "Idegrunnlag og fundamentale prinsipper" har et eget avsnitt om "Redelighet, integritet og etikk". Der heter det:

"Norconsult er et uavhengig selskap og våre anbefalinger og råd skal være 'uhildede', dvs ikke påvirket av andre interesser. Vi skal opptre ærlig og redelig i alle forhold, til beste for våre kunder og oss selv."

(66) I avsnittet om "Kvalitetspolicy" heter det:

"Lovbestemte, selvpålagte og andre avtalte krav til tjenesten/produktet skal samtidig tilfredsstilles."

(67) Ytterligere definerer Firmahåndboken "Avvik" som en handling eller resultat som er i strid med "lov, offentlig forskrift eller offentlig vedtak". Avvik skal umiddelbart varsles.

(68) I har i bevisopptak for Høyesterett forklart at man i Rådgivende Ingeniørers Forening i 2006 intervjuet lederne i de store selskapene om korrupsjonsproblematikken, herunder Norconsults administrerende direktør G. I følge I var G bevisst og klarest på disse problemstillingene og kjente korrupsjonsrisikoen i Afrika.

(69) Lagmannsretten har gitt følgende vurdering av tiltakene og rutinene hos Norconsult på dette feltet:

"Etter lagmannsrettens syn hadde ikke Norconsult i 2003 gjort det man kunne for å forhindre medvirkning til korrupsjon. Norconsult hadde mange oppdrag i utlandet blant annet i Afrika, hvor det er kjent at korrupsjon har vært og fortsatt er et betydelig

problem. Dette tilsier at korrupsjon burde vært tatt opp eksplisitt i de etiske retningslinjene, jf. endringen i 1999 i straffeloven § 128 om bestikkelse av offentlige tjenestemenn i utlandet. Det burde vært utarbeidet rutiner for håndtering av korrupsjonsspørsmål, herunder plikt til å ta slike forhold opp linjevei. For medarbeidere som arbeidet i land som er sterkt korrupsjonsutsatte, burde det ha vært jevnlig innskjerping og oppfriskning av rutiner hvis man møter korrupsjonsforhold i utlandet. Ansatte og tidligere ansatte i Norconsult som forklarte seg som vitner for lagmannsretten, opplyste at dette ikke skjedde. Dette er følgelig et moment som trekker i retning av at foretaksstraff bør ilegges."

- (70) Jeg slutter meg uten videre til denne vurderingen og vil tilføye:
- (71) På bakgrunn av den kjennskap til korrupsjonsproblematikken som det må forventes at et selskap som Norconsult hadde – og som det ut fra forklaringene også faktisk hadde – har bevisføringen vist at den årvåkenhet som er påberopt, knapt har satt et eneste spor i noen av selskapets policyerklæringer eller rutinedokumenter fra den aktuelle perioden. Selv om korrupsjon vil være omfattet av begrepet ærlighet og redelighet som var omhandlet i firmahåndboken, har man ikke tatt tak i problematikken omkring bestikkelser i de områder selskapet opererte og der man hadde mange ansatte. Bestemmelsene satte bare forbud mot at medarbeiderne mottok økonomiske fordeler. Selv om det skulle fremstå som selvsagt, hadde Norconsult altså ingen uttrykkelige regler som forbød selskapets medarbeidere å gi bestikkelser. Plikten til å varsle "avvik" definert som en lovstridig handling, var generell og bortgjemt og hadde ingen adresse til korrupsjon.
- (72) Jeg ser det etter dette slik at selskapets manglende tiltak for å hindre korrupsjon i egne rekker, klart taler for idømmelse av foretaksstraff.
- (73) Etter dette går jeg over til å vurdere *grovheten* av overtredelsen, jf. straffeloven § 48 b bokstav b.
- (74) Norconsult har fremholdt at saken er atypisk ettersom ingen i selskapet hadde noe med inngåelsen av korrupsjonsavtalen å gjøre. Medvirkningshandlingene C er endelig dømt for, var ikke noen viktig del av årsakskjeden i korrupsjonen. Han har som Norconsults representant, dessuten bare forholdt seg passivt til den.
- (75) Etter min oppfatning må man ved bedømmelsen av grovheten ved Cs overtredelse, ikke glemme at han har sittet som Norconsults representant i fellesforetakets styre. Det var dette styret som traff beslutning om utbetalingene. Hans rolle i den sammenheng har kvalifisert som straffbar medvirkning. Dertil kommer at det er foretatt en rekke disposisjoner over lang tid som han ikke bare har latt være å ta avstand fra, men som han også har dekket over ved aktivt å fjerne sporene i styrereferatene av diskusjonene omkring utbetalingene.
- (76) Ytterligere har den lysskye operasjonen, som jeg allerede har vært inne på, foregått under dekke av at den var korrupsjonsfri. Jeg viser her til hva jeg tidligere har redegjort for om hans rolle som avgiver av sentrale dokumenter og erklæringer på vegne av Norconsult. Korrupsjonserklæringen er fremsatt overfor en offentlig etat i et utviklingsland der skadevirkningene av korrupsjon er store.
- (77) C påtok seg etter mitt syn et stort ansvar når han under kontraktsavviklingen over lang tid forholdt seg dels passiv – dels tilslørende – til beslutningene om å utbetale et samlet ikke

ubetydelig beløp som bestiktelser i strid med de forsikringer som han hadde gitt på vegne av Norconsult.

- (78) Etter min oppfatning må Cs overtredelse etter dette anses som grov. Dette trekker i retning av å idømme foretaksstraff.
- (79) Det skal også legges vekt på om overtredelsen er begått *for å fremme foretakets interesser*, og om foretaket har hatt eller kunne ha *oppnådd noen fordel* ved overtredelsen, jf. straffeloven § 48 b bokstav d og e. Ytterligere er foretakets *økonomiske evne* et vurderingsmoment etter bokstav f.
- (80) Selv om det er på det rene at DAWASA-prosjektet etter hvert ble et underskuddsforetagende for Norconsult, kom lagmannsretten til at det hadde vært viktig for selskapet å få fotfeste innenfor vann- og avløpssektoren i Tanzania. Videre ble det lagt til grunn at Norconsult har god økonomisk evne. Lagmannsretten fant at også disse omstendighetene trekker i retning av å ilegge foretaksstraff. Det er ikke fremkommet noe for Høyesterett som etter min oppfatning endrer denne vurderingen.
- (81) Endelig skal det tas hensyn til *om andre reaksjoner som følge av overtredelsen blir ilagt foretaket eller noen som har handlet på vegne av det, blant annet om noen enkeltperson blir ilagt straff*, jf. straffeloven § 48 b bokstav g.
- (82) Av forskrift 7. april 2006 nr. 402 om offentlige anskaffelser § 11-10 første ledd bokstav e følger at oppdragsgiver skal avvise leverandører som er rettskraftig dømt for korrupsjon. Forsvarer har under henvisning til at selskapet generer 60 prosent av sin omsetning i Norge på kontrakter med det offentlige, gjort gjeldende at en utestengelse av Norconsult fra offentlige anbud på ubestemt tid, vil kunne få dramatiske konsekvenser for flere hundre arbeidsplasser.
- (83) Det er opplyst at selskapet etter en foreløpig avgjørelse allerede i lang tid har vært utestengt fra Verdensbankens prosjekter. Som følge av beslutningen, er selskapet blitt fratatt oppnådde kontrakter med en samlet kontraktsverdi på 275 millioner kroner. Norconsult avventer fortsatt Verdensbankens avgjørelse på om utestengelsen skal opprettholdes.
- (84) Selskapet har dernest pekt på at kontrakten med DAWASA er liten i Norconsult-sammenheng. I perioden 2003–2007 var omsetningen i prosjektet på totalt 15,9 millioner kroner. Korrupsjonshandlingen er for alle praktiske formål begått av én av Norconsults medarbeidere, og bunner ikke i noen korrupsjonskultur.
- (85) I lys av hva det her er pekt på, er det anført at utestengelse fra det norske markedet som en foretaksstraff fører med seg, vil utløse en totalreaksjon som ikke står i noe som helst rimelig forhold til selskapets forgåelse. Dette må det tas hensyn til ved vurderingen av om foretaksstraff skal idømmes.
- (86) Om betydningen av avvisningsplikten etter forskriften om offentlige anskaffelser uttaler lagmannsretten:

"Etter lagmannsrettens syn bør regelverket om offentlige anskaffelser og plikten til å avvise leverandører som er rettskraftig dømt for blant annet korrupsjon, i utgangspunktet være uten betydning når spørsmålet om foretaksstraff skal vurderes.

En annen løsning vil lett kunne undergrave formålet med foretaksstraff, og føre til en utilsiktet forskjellsbehandling mellom leverandører som har en stor del av omsetningen fra det offentlige, og de som i hovedsak opererer i det private markedet."

- (87) Jeg slutter meg til dette.
- (88) I forskrift om offentlige anskaffelser som det er vist til, heter det i § 11-10 første ledd bokstav e:
- "Oppdragsgiver skal avvise leverandør som:**
- ...
- e. **oppdragsgiveren kjenner til er rettskraftig dømt for ... korrupsjon ... og hvor ikke allmenne hensyn gjør det nødvendig å inngå kontrakt med leverandøren, ..."**
- (89) Av departementets rundskriv 8/766 fremgår imidlertid at bestemmelsen om at slike leverandører skal avvises, bare er et utgangspunkt. Avvisningsregelen er med andre ord ikke absolutt, slik også lagmannsretten har lagt til grunn. Hva som skal til for ikke å bli avvist og hva som bestemmer lengden på utestengelsen, er imidlertid ikke nærmere regulert, men overlatt oppdragsgiverens skjønn. Jeg viser her til rundskrivets punkt 3.5 om rekkevidden av plikten til utestengelse. Der heter det at bestemmelsen om pliktig avvisning må tolkes i lys av det alminnelige prinsipp om forholdsmessighet. Det fremgår av departementets nokså brede drøftelse at spørsmålet om tilbyderens skal avvises, og i tilfellet for hvor lang tid, først og fremst må vurderes ut fra alvorligheten og straffverdigheten av den straffbare handlingen. Det kan også tas hensyn til i hvilken grad selskapet har ryddet opp – såkalt "self-cleaning".
- (90) Det er vanskelig å avgjøre hvilken vekt hensynet til andre reaksjoner skal få for spørsmålet om foretaksstraff overhodet skal idømmes når det ennå er ukjent om slike reaksjoner vil bli besluttet etter anskaffelsesforskriften og i tilfellet hvilken varighet de vil ha. Det kan – til tross for det skjønn som innkjøpere i henhold til rundskrivet skal utvise med hensyn til avvisning – ikke utelukkes at slike beslutninger – i alle fall samlet sett – vil kunne føre til uforholdsmessige konsekvenser for selskap som har fått foretaksstraff på grunn av korrupsjon.
- (91) Jeg legger i foreliggende sak en viss vekt på at hensynet til "andre reaksjoner" også må omfatte konsekvensene av Verdensbankens utestengelse. Den midlertidige utestengelsen som gjelder dags dato, har allerede ført til bortfall av omsetning i sikre prosjekter svarende til 275 millioner kroner. Fortjenestemarginen i disse prosjektene er opplyst å være ti prosent. Ytterligere har selskapets administrerende direktør under bevisopptak forklart at man frem til i dag har vært utestengt av Verdensbanken fra å kunne by på prosjekter selskapet ville hatt gode muligheter til å bli tildelt; etter en vektet sannsynlighetsvurdering antakelig i størrelsesorden 190 millioner kroner.
- (92) Jeg legger ved helhetsvurderingen stor vekt på tidsmomentet. Med utgangspunkt i de tidspunkter som fremgår av dommene fra de underliggende instanser legger jeg da følgende til grunn:
- (93) Det straffbare forhold ble begått i perioden desember 2003 til juli 2006, altså i en periode som i dag strekker seg fra mellom 9,5 og 7 år tilbake.

- (94) Da saken ble anmeldt til ØKOKRIM den 23. mai 2007, hadde selskapet selv gjennomført en intern og ekstern gransking og stilte alt sitt underlagsmateriale til disposisjon for påtalemyndigheten. Det synes som om sakens vesentligste faktum – selv om det kan ha vært komplisert – var klarlagt på anmeldelsestidspunktet. Tiltale ble imidlertid ikke tatt ut før 16. november 2009, hvilket er nærmere to og et halvt år etterpå. Hovedforhandling ble først holdt 9. mai 2011.
- (95) Ved helhetsvurderingen legger jeg også vekt på at Norconsult ifølge lagmannsretten har foretatt flere tiltak for å forhindre korrupsjon. Blant annet er det vedtatt nye retningslinjer hvor korrupsjon er behandlet og det er gjort organisatoriske tiltak.
- (96) Når de ulike momenter veies mot hverandre, finner jeg det klart at allmennpreventive hensyn, handlingens grovhet og selskapets manglende retningslinjer, instruks, opplæring og kontroll klart tilsier at foretaksstraff skal idømmes. Hadde forholdet blitt avgjort innen rimelig tid etter at det ble oppdaget, ville jeg derfor ha gått inn for at foretaksstraff burde idømmes. Når det nå i stedet har gått uforholdsmessig lang tid – uten at det er oppgitt noen tilstrekkelig grunn for det – mener jeg det må veie tungt at selskapet har foretatt flere tiltak for å forhindre korrupsjon i fremtiden, at korrupsjonshandlingen har ført til omfattende reaksjoner fra Verdensbanken, at den ansatte er idømt straff, og at det er risiko for at oppdragsgivernes praktisering av forskriften om offentlige anskaffelser samlet sett fører til uforholdsmessige konsekvenser. Jeg er derfor kommet til at foretaksstraff ikke bør idømmes.
- (97) Selskapet blir etter dette å frifinne.
- (98) Jeg stemmer for denne

D O M :

Norconsult AS frifinnes.

- (99) Dommar **Utgård**: Eg er komen til same resultatet som førstvoterande, dommar Matheson, men med ei noko anna grunngiving. I mange av spørsmåla deler eg likevel synet hans. Såleis sluttar eg meg heilt ut til det han seier om dei allmenne utgangspunkta ved bruk av føretaksstraff etter straffelova § 48 b. Eg er likeins einig i det han seier om at korrupsjon er eit brotsverk med sterkt samfunnsskadeleg karakter som dessutan gir grunnlag for annan kriminalitet. Som han legg eg også til grunn at korrupsjonsbrottsverk høyrer til kjerneområdet for føretaksstraff.
- (100) Men samtidig må det også gjerast ei konkret vurdering i det einskilde tilfellet av om føretaksstraff skal nyttast.
- (101) Reint allment deler eg førstvoterande sitt syn på at allmennprevensjon er eit viktig omsyn i desse sakene, utan at det etter mitt syn gir føringar ved avveginga i saka her. Dei momenta som elles er omtala i § 48 b under bokstavane b, d, e og f gir etter mitt syn ikkje nemnande rettleiing i spørsmålet om føretaksstraff skal nyttast i denne saka, ut frå det synet eg har på i kva grad leiinga i føretaket kan lastast, opp mot dei klanderverdige handlingane hos C.

- (102) Etter dette går eg over til å drøfte dei spørsmåla der eg ser annleis på grunngivinga enn det førstvoterande gjer.
- (103) Vurderinga av spørsmålet om det skal givast føretaksstraff, må i hovudsak knytast til C sin handlemåte i kombinasjon med handlemåten til føretaket.
- (104) C var ikkje med å arbeide ut tilbodet eller på sjølve avtaleinngåinga. I tingrettsdommen, som rettskraftig avgjorde straffespørsmålet for C, er det lagt til grunn at det i JV-avtalen vedlegg 4 punkt 3 var fastsett at utbetaling av CE (Commercial expences) skulle avtalast av partnarane. Domfellinga gjeld ikkje dette avtalepunktet i seg sjølv, men det at C medverka til å godkjenne og til å utbetale bestikking til offentlege tenestemenn under denne posten. Det vart halde tre JV-møte. I desse vart betaling fastsett under medverknad av C. Det var også C som skreiv referata, der CE var omhandla. Han strauk så omtalen av handteringa av CE frå referata. Desse punkta i referata kom såleis ikkje vidare til andre.
- (105) C hørde under arbeidet med prosjektet ikkje til dei tre faste leiingsnivåa i Norconsult, han var heller ikkje leiar for Norconsults organisasjon i Tanzania og han hadde ikkje nokon som var underordna seg. Om rollene han og D hadde i det aktuelle prosjektet viser eg til det som er sagt om dette i tingrettsdommen:

"C hadde ingen prosjektlederfunksjon, dvs. ansvar for teknisk og økonomisk oppfølging av byggelederprosjektet eller kundekontakt. Etter at JV'et ble etablert var hans funksjon å være en av tre styrerepresentanter i JV'et.

D er sivilingeniør ansatt i NO. ... På DAWASA-prosjektet arbeidet D som sjefsingeniør fra november 2004, og fra 19.01.06 var han Project Manager med den overordnede ledelsen av byggeledelsen på DAWASA-prosjektet."

- (106) Eg er merksam på at Norconsult er eigd av tilsette, men kan ikkje sjå at det har innverknad på vurderinga når det er tale om eit føretak som på det aktuelle tidspunktet hadde 800 tilsette.
- (107) Sjølv om C hadde definerte oppgåver i fellesskapet der han representerte Norconsult, kan eg ikkje sjå at det gjorde han til ein del av leiinga i Norconsult. Ettersom førstvoterande ikkje ser det som avgjerande for resultatet sitt at C hørde til leiinga, går eg ikkje nærare inn på dette. Eg kjem attende til føretaket sin handlemåte når eg seinare ser på spørsmålet om retningslinjer. Spørsmålet er så når det kan bli ansvar der det finst ein direkte ansvarleg, som ikkje høyrer til leiinga.
- (108) Førstvoterande har vist til tre dommar. Som han nemner, var avgjerda i Rt. 2007 side 1684 – Teknotherm – grunna i sviktande retningslinjer frå leiinga i selskapet. Dommen viser at ansvar for manglande retningslinjer byggjer på manglande handling frå føretaksleiinga. I Rt. 2012 side 770 – Norcem – måtte selskapet hefte for systemsvikt, jf. også Rt. 2009 side 1595 – slakteri. Også det å etablere system er eit ansvar for ei føretaksleiing.
- (109) Saka i Rt. 2008 side 996 – KPMG – som førstvoterande også viser til, gjaldt ansvar for revisjonshandlingar. Dommen er etter mitt syn eit døme på at ansvar vart pålagt grunna handlemåten til ein i leiinga. Den ansvarlege for den strafflagde handlinga var partnar i selskapet og leiar av bank- og finansgruppa. Etter mitt syn er dommen såleis ikkje noko

døme på ansvar grunna handlemåten til ein tilsett på lågaste nivå. Spørsmålet om retningslinjer kunne hindra handlinga, er heller ikkje relevant i ei slik sak.

- (110) Samla sett meiner eg likevel at oppsummeringa frå førstvoterande er rett, når han ser sakene som døme på at føretaksstraffa også rårar der handlinga som slik er gjort på eit underordna nivå, men der leiinga kan lastast for ikkje å ha gjort tiltak som kunne ha førebygd hendinga. Også eg prøver bruk av føretaksstraff med dette som utgangspunkt.
- (111) Dette fører over til momentet i straffelova § 48 b bokstav c "om foretaket ved retningslinjer, instruksjoner, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne ha forebygget overtredelsen".
- (112) Norconsult mangla i 2003–2006 retningslinjer og etiske prinsipp som skulle motverka korrupsjon. Eg kan langt på veg slutte meg til framstillinga førstvoterande gir om dette. Der eg skil lag med vurderinga han gjer, er i spørsmålet om slike retningslinjer mv. "kunne ha forebygget overtredelsen", jf. ordlyden i § 48 b bokstav c.
- (113) C hadde ved kontraktsinngåinga skrive under på at DAWASA ikkje hadde sett fram krav om eller hadde tilbode nokon urettkomen fordel i høve oppdraget. Han skreiv også under antikorrupsjonserklæring. Eg er einig i det tingretten uttalar her:
- "Dette viste at korrupsjon var en aktuell problemstilling. C var uttrykkelig advart gjennom disse dokumentene."**
- (114) Kontraktsteksten i seg sjølv gav ikkje bod om at det var planlagt korrupsjon. Det var i det første styremøtet i prosjektet at C vart gjort kjend med at det var gjort ein avtale for å få kontrakten med DAWASA, som gjekk ut på at ein viss prosent av kontraktsummen skulle gå til tenestemenn i DAWASA. I referata vart dette omtala som "Commercial expences" (CE), som var udokumenterte og ikkje refunderbare utgifter som prosjektet rekna med å få i åra framover. C var frå dette første styremøtet klar over at det var tale om bestikkingar til offentlege tenestemenn.
- (115) Som førstvoterande nemner skreiv C referata, der CE var omhandla. I lagmannsrettsdommen heiter det at korleis CE "skulle håndteres, ble imidlertid strøket fra referatene". Det var C som laga dei ferdige og signerte referata. Eg kan ikkje sjå det annleis enn at dette viser at C ikkje berre gjorde seg skuldig i medverknad til bestikking, men at det også viser at han handla grovt klanderverdig og illojalt i høve til arbeidsgivaren Norconsult.
- (116) På dette viset vart kontrollen frå føretaksleiinga vanskeleggjort. Det er i så måte illustrerande at lagmannsretten har lagt til grunn at tilhøva for E – som først var rekneskapsfører for prosjektet og seinare internrevisor – vil ha lite å seie for totalvurderinga av føretaksstraff. Og D – som var leiar for prosjektet i Tanzania i alle fall ved dei to siste utbetalingane – vart frifunnen i lagmannsretten.
- (117) Slik eg ser det, var C grundig åtvare om at korrupsjon var uakseptabelt, og han var svært godt klar over det. Der var såleis ikkje slik at hendinga kunne ha vore førebygd ved ytterlegare retningslinjer eller tiltak frå Norconsult. Dette er ein del av vilkåra etter retningslinja i § 48 b bokstav c.

- (118) Det ville vore lite heldig om det ikkje var nokon å gjere ansvarleg, fordi ansvaret var pulverisert eller fordi det ikkje let seg gjere å finne nokon personleg ansvarleg. I dette tilfellet var det ein klart ansvarleg, som også er domfelt for handlingane sine. C vart såleis av tingretten dømd til ei straff av fengsel i seks månader, av dette 60 dagar på vilkår.
- (119) Etter mitt syn er dette tilstrekkeleg til at det etter ei samla vurdering ikkje er grunn til å gi Norconsult føretaksstraff.
- (120) Førstvoterande har sett annleis på spørsmåla så langt, men har kome til at omsynet til andre reaksjonar, jf. straffelova § 48 b bokstav g tilseier at det ikkje er grunn til å reagere med føretaksstraff. Også tidsmomentet og etterfølgjande tiltak blir trekte inn. Sjølv om det som blir sagt om desse spørsmåla ikkje er avgjerande for resultatet for meg, vil eg likevel leggje til at eg er einig i dei allmenne synsmåtane han der gjer gjeldande.
- (121) Dommer **Normann:** Som dommer Utgård.
- (122) Dommer **Øie:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Matheson.
- (123) Justitiarius **Schei:** Likeså.
- (124) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Norconsult AS frifinnes.

Riktig utskrift bekrefte: